

Bertel Haarders tale ved seminar om udviklingsøkonomi og politik

Taler

Bertel Haarder
Integrationsminister og
udviklingsminister

Dato

1. december 2004

Sted

Niels Brock i København

Tak for invitationen til at tale ved dagens seminar om udviklingsøkonomi og udviklingspolitik.

Det er første gang i mit korte virke som udviklingsminister, at jeg har mulighed for at drøfte udviklingspolitik med så mange økonomer på en gang. Jeg håber bestemt ikke det bliver den sidste.

En ting står mig klart efter min første tid som udviklingsminister. Der er behov for at satse mere på økonomisk vækst i udviklingslandene. Det kan kun ske ved i højere grad at gøre den private sektor til drivkraften i kampen mod fattigdom.

Økonomisk vækst er en forudsætning for reduktion af fattigdom – for uden vækst er der kun fattigdom at dele. Vi kommer kun fattigdommen til livs med en kraftig økonomisk vækst.

Tag et land som Tanzania, som i dag har en indkomst på cirka 300 USD per indbygger. Med en vækst på 7% om året, så vil indkomsten blive firdoblet over 20 år. Tanzania vil blive langt bedre stillet. Men det vil stadig være et fattigt land. Et land med en indkomst på kun cirka 1200 USD per indbygger. Det siger noget om udfordringen.

For at tilrettelægge en god vækststrategi for udviklingslandene er det vigtigt at tage højde for globaliseringen.

Globaliseringen har ændret rammerne for os alle. I Danmark har globaliseringen stillet nye krav til innovativ tænkning, til forskning, til erhvervs politik og til vores verdenssyn. I Danmark skaber vi merværdi gennem ideer og ved at være dygtige iværksættere. Vi skal tilpasse os en verden, hvor arbejdspladser flyttes frit og hvor vanetænkning ikke belønnes. Vi har et godt udgangspunkt. Regeringen er fast besluttet på, at Danmark også fremover skal stå økonomisk stærkt.

Udfordringen for udviklingslande er én anden - og alligevel ikke. For udviklingslandene gælder det nemlig også, at de ikke må blive hængende i fortidens strategier.

Udfordringernes omfang er selvsagt mange gange større i udviklingslandene end herhjemme. Men der gælder ikke særlige økonomiske love for de fattigste lande.

For udviklingslandene er den helt afgørende udfordring – ligesom for Danmark - at opnå størst mulige gevinster ved globalisering. Det kræver målrettet handling.

De grundlæggende byggesten for at opnå økonomisk vækst er fred og sikkerhed, god regeringsførelse, respekt for menneskerettigheder, privat ejendomsret og retsorden. Her har udviklingslandene en stor opgave. Nogle større end andre.

Udviklingslandene vil være godt tjent ved i deres nationale fattigdomsstrategier at definere, hvordan globaliseringen bedst kan udnyttes. Ansvar for formuleringen og udførelsen af disse strategier må hvile på udviklingslandene selv. Uden national forankring vil sådanne strategier ikke være bæredygtige.

Udviklingsbistandens vigtigste opgave er at yde hjælp til selvhjælp. Vi skal hjælpe med til, at globaliseringens gevinster også når ud til de fattigste.

Hvordan bevæger vi os så fra skrivebordet til virkelig politik.

Lad mig prøve at skitsere fem vigtige elementer til en strategi, som kan imødekomme globaliseringens udfordringer. En strategi, som kan skabe økonomisk vækst i udviklingslandene og som kan komme fattigdom til livs.

Det første - og mest overordnede - vil være, at sammentænke udvikling og sikkerhed.

Udvikling kan ikke skabes uden sikkerhed. Sikkerhed kan ikke skabes uden udvikling. Det er netop fokuset i regeringens nye udviklingsstrategi ”Sikkerhed, vækst – udvikling”, som blev fremlagt i august i år. __ For at styrke en positiv sammenhæng mellem sikkerhed og udvikling vil regeringen inden jul fremlægge en ny Afrika politik. Strategien vil tage en samlet tilgang til udvikling, vækst og sikkerhed.

Det andet jeg vil fremhæve er betydningen af at skabe et positivt erhvervsklima i udviklingslande. Det er noget jeg lægger meget stor vægt på.

Betydningen af et positivt erhvervsklima er ingen nyhed. Det har længe været en del af dansk udviklingspolitik. Men vi kan og skal gøre endnu mere.

Hvis Afrika for alvor skal løftes ud af fattigdom må vi hjælpe til at skabe et positivt erhvervsklima. Indfrier vi ikke denne udfordring, kan globaliseringen medføre et øget gab mellem rige og fattige. Et gab som i sidste ende kan føre til uønskede folkevandringer og til konflikter.

Jeg vil i den kommende tid tage en række initiativer, som vil styrke indsatsen for et godt erhvervsklima i den danske bistand.

I landestrategierne for vores samarbejdslande skal der i langt højere grad fokuseres på erhvervsklimaet.

Jeg er blevet inspireret af Verdensbankens ”doing business” rapport. Heri opstilles helt konkrete indikatorer for sund virksomhedsdrift. Indikatorerne vil blive anvendt i den bilaterale danske bistand.

Lad mig nævne to særligt vigtige områder for et godt erhvervsklima: adgang til låntagning og sikring af privat ejendomsret.

På lånesiden spiller mikrokreditter en afgørende rolle. Erfaringerne med denne låneform er gode. Ikke mindst små lån ydet til kvinder har vist sig produktive.

Selv et lån på blot 1000 kr. til en fattig husholdning kan ofte give ny frihed til at investere. Frihed til at tænke mere langsigtet. Det er en god form for udviklingsbistand, som jeg vil opprioritere.

Privat ejendomsret har kritisk betydning for erhvervsklimaet. Den peruvianske økonom Hernando De Soto har rigtigt påpeget, at mangel på privat ejendomsret i udviklingslande ofte har skabt en negativ økonomisk dynamik.

Uden ejendomsret har fattige typisk ingen adgang til låntagning. De fattige kan ikke stille nogen form for sikkerhed i hus og jord. Uden låntagning kan der ikke gennemføres produktive investeringer. Store ressourcer ligger hen som ”død kapital”. Med den danske bistand skal vi være med til at bryde denne onde cirkel.

Det tredje jeg vil fremhæve er betydningen af øgede ressourcer til udviklingslandene. Det er en sandhed verden ikke længere kan stå overhørig. Her må de rige lande bære et tungt ansvar.

Danmark har en særstatus. Vi er ét af de meget få lande, som lever op til FN's 0,7% målsætning. Men at Danmark betaler er ikke nok. For at nå FN's 2015-mål skal der på globalt plan findes mindst 50 mia. USD mere om året.

Danmark vil presse på for at flere lande melder sig ind i den eksklusive ”0,7%-klub”. Officiel udviklingsbistand er en afgørende finansieringskilde for de fattigste lande.

Vi vil bruge vores indflydelse i EU for at opnå nye bistandstilsagn. Den danske

indsats vil blive intensiveret op mod FN-topmødet i september 2005. FN-topmøder har tidligere vist sig som en god løftestang for at opnå nye tilsagn.

Men der skal også søges nye veje. Udviklingsfinansiering er ikke kun bistand. Handel og investeringer har et enormt potentiale til at løfte udviklingslandene ud af fattigdom. Mobilisering af egen opsparing er af afgørende betydning. Ressourcerne bør findes samtidig fra flere kilder.

Finansieringen af udvikling skal ses som en pakke med flere elementer, herunder også nye innovative finansieringsformer.

Diskussionerne om nye finansieringsformer har i øjeblikket stort fokus på globalt plan. Forslagene rækker fra nye internationale låneordninger, til forslag om en international beskatning og et globalt lotteri.

Fra dansk side står vi åbne over for disse drøftelser. Vi vil støtte andre i deres gode intentioner. Vi vil ikke være dem som fanger udviklingspolitikken i vanetænkning.

Mit udgangspunkt er klart. Jeg tror ikke på et enkelt "easy fix" af verdens fattigdomsproblemer. Regeringen vil ikke acceptere løsninger, som kan mindske fokus fra reelle tilsagn om bistand og handelsliberaliseringer.

Det fjerde jeg vil fremhæve er, at få udviklingslandene bedre integreret i international handel. Fremme af deltagelse i handel er noget af det vigtigste for udviklingslandene – det er ægte hjælp til selvhjælp.

Udviklingen i Asien viser tydeligt gevinsterne ved handelsliberalisering. Nu bliver udfordringen at skabe det samme billede for Afrika.

De aktuelle WTO-forhandlinger har et klart mandat til at fokusere på udviklingslandenes problemer. Det er en chance, som vi ikke må forpasse.

Verdensbanken har beregnet, at handelsliberaliseringer potentielt kan løfte 140 mio. mennesker ud af fattigdom i 2015. Heraf vil de fleste have hjemme i Afrika. Denne beregning taler sig eget sprog. Handel har et stort potentiale for de fattigste.

Gevinsterne opstår dog ikke per automatik. Udviklingsbistand, handelsteknisk bistand og markedsadgang skal spille tæt sammen. Målet er at sikre de fattige lande den fulde gevinst ved en friere handel.

Danmark skal med udviklingsbistanden give udviklingslandene den fornødne

assistance til effektivt at udnytte en øget markedsadgang.

Regeringen lægger stor vægt på et tæt sammenspil mellem udviklings- og handelspolitik. Det vil være den røde tråd i regeringens nye strategi for handel og udvikling. Strategien vil blive fremlagt i starten af 2005.

Det femte og sidste område jeg vil fremhæve i dag, er indsatsen mod Hiv/Aids.

Hiv/aids epidemien er en alvorlig trussel mod udviklingen i en række af verdens fattigste lande. Bekæmpelse af Hiv/Aids har stor betydning for økonomisk vækst.

Bekæmpelse af HIV/AIDS blev af Copenhagen Consensus betegnet som det område, hvor vi kan opnå mest udvikling for pengene.

Det fulgte vi op på i sidste uge. Ved en stor konference havde vi inviteret 4 eksperter til at komme med forslag til, hvordan den danske hiv/aids indsats kan tilrettelægges mest effektivt.

Ekspertgruppen pegede blandt andet på, at kapaciteten i mange udviklingslande

er for svag til at sikre, at midlerne til bekæmpelse af hiv/aids bliver anvendt effektivt.

Ekspertene understregede også, at indsatsen i de enkelte lande skal fokusere på de særlige kendetegn, der er ved epidemien i det pågældende land. Vi skal ikke gøre det samme i Østeuropa og i Afrika.

Ekspertgruppens anbefalinger vil indgå i udarbejdelsen af en ny handlingsplan for Danmarks internationale indsats mod hiv/aids. Handlingsplanen vil udstikke konkrete mål for den danske bistand på området.

---oOo---

Jeg håber, at mine bud på fremtidens udviklingspolitik kan danne rammen om en god debat i dag. Jeg har talt meget om økonomiske forhold. Jeg ved, at der er mange dygtige økonomer til stede i dag. Mit håb er, at I gennem jeres faglige viden kan give mig inspiration til nye veje vi kan forfølge i dansk udviklingsbistand. Vi skal alle arbejde for at udviklingslandene kan få de fulde gevinster ved globalisering. Det vil kræve mere økonomisk vækst.

Tags

Politisk tale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/udviklingsoekonomi-og-politik>